

Olav W. Bertelsens tale ved March for Science

Taler

Olav W. Bertelsen
Fællestillidsrepræsentant for
Akademikerne ved AU

Dato

22. april 2018

Sted

Bispetorvet, Aarhus

I februar var jeg inviteret af SUVERÆN, en studenterforening på Statskundskab i København, til at diskutere med Peter Skaarup fra DF. Vi skulle diskutere forholdet mellem videnskab og politik. Det blev en interessant aften. Skaarups udgangspunkt var noget i stil med at man skal lade sine politiske holdninger styre af følelserne. Jeg er enig med Skaarup i, at videnskabelige resultater alene ikke kan forme et politisk synspunkt, men desværre er det ikke så enkelt som ham fremstillede det.

Lidt tidligere i februar havde Skaarups Partifælle, Martin Henriksen, leveret en eminent illustration af problemet. Henriksen havde foreslået at deltagelse i folkekirkelige højtidere kunne være en definition på danskhed. Tilforladeligt og gemytligt. Det er da en god ide at lære noget om majoritetsbefolkningens tro og skikke. Så hvorfor ikke “slå et smut forbi” påskegudstjenesten for at se hvad det er for noget? Jeg kunne næsten høre mig selv give det samme velmenende råd til min nye kollega fra Skotland.

Det er imidlertid i bevægelsen fra løs ide til politisk forslag, at det bliver kompliceret. Nu ved jeg ikke hvad der er foregået ved Martin Henriksens skrivebord, men det tyder på at han ikke har inddraget videnskabelig viden, og at han ikke har ladet sig inspirere af processen i videnskabelig vidensproduktion.

Henriksen kunne have undersøgt hvad folk i almindelighed får ud af at komme ind i kirken når de ikke, som Henriksen selv, er en del af menigheden. Han kunne finde resultater der viste at folk ikke får noget ud af at “slå et smut forbi” hvis ikke de allerede er en del af menigheden. Han behøvede nok ikke at gå længere end til lærebøgerne på første del af uddannelserne i religionsvidenskab, psykologi, sociologi m.fl. Henriksen kunne også have undersøgt baggrunden for

grundlovens, og alle andre demokratiske forfatningers, meget stålsatte princip om religionsfrihed. Igen kunne lærebøgerne fra de indledende dele af statskundskab, filosofi, mfl. have hjulpet. Og historikere kunne have hjulpet med aktuelle eksempler på hvad der sker hvis man undertrykker folks religion.

Desværre er det ofte sådan politikerne arbejder i disse år. Man slutter fra gemytlig indskydelse til lovforslag. Man siger ting der vinder genklang ved sofabordene, eller hos de interessegrupper man føler sig bedst betalt af; men man tager ikke ansvar for en analyse af hvad det egentlig er man foreslår.

Jeg vil dog sige, til Skaarups ros, at han er ærlig. I modsætning til mange andre politikere, inkl. flere af dem der sidder i regering, så siger han lige ud, at videnskabelige resultater kan være ligegyldige, at nogle gange er følelsen eller særinteressen vigtigere i den politiske beslutning.

Tænk hvor meget enklere al ting havde været omkring Landbrugspakken, den såkaldte Gyllegate, hvis de involverede ministre havde sagt lige ud, at de var ligeglade med miljøet. Hvis de havde sagt at det vigtigste var at deres venner og støtter i landbruget fik bedre vilkår. Så havde vi undgået al den ballade om, at ministeriet havde forsøgt at presse forskerne. At man havde fordrejet forskningsresultaterne. At man havde indført dobbelt mundkur[v] for forskerne. At man havde ført forligspartierne bag lyset ved at gennemtvinge en aftale på et ufuldstændigt grundlag. Og så videre.

Dagbladet Politiken offentliggjorde i februar en undersøgelse blandt de af mine kolleger der laver forskning for ministerierne rundt omkring på de danske universiteter. Blandt dem havde ca. hver tiende oplevet at resultater blev forvanskede, og ca. hver tiende at opgaver var stillet så der kun kunne nå politisk opportune resultater.

På Aarhus Universitet har rektor igangsat en uafhængig undersøgelse for at få afdækket disse krænkelser af forskningsfriheden. Det er helt nødvendigt! Det undrer mig at de andre universiteter ikke gør noget lignende. Hvad der undrer mig endnu mere er, at den ansvarlige minister, altså Søren Pind, ikke straks har taget initiativ til en undersøgelse og en efterfølgende sikring af forskningsfriheden i forbindelse med universiteternes opgaver for ministerierne.

Vi har brug for nye mekanismer der kan beskytte forskningen mod politisk

indblanding. Og vi har brug for en infrastruktur der forhindre[r] at ministrene kan holde eksisterende videnskabelig information ude af den politiske proces. I Dansk Magisterforening diskuterer vi, i universitetslærerafdelingen, muligheden for fx at lave et åbent arkiv med alle de forskningsrapporter der laves for ministerier og lignende så journalister og andre slipper for at skulle søge aktindsigt.

Det er ikke kun i forbindelse med forskningsbetjening af ministerierne, at det lovfæstede princip om forskningsfrihed er under pres. De unge forskeres lange forløb med usikre korttidsansættelser begrænser mulighederne for at udvikle en kritisk forskningsprofil der rækker ud i fremtiden.

Den anden store begrænsning af forskningsfriheden er, at forskningsfinansieringen i stigende grad består af midlertidige bevillinger fra staten eller fra private fonde, der med krav om forskning i ganske bestemte områder undergraver universiteternes langsigtede forskningshorisont.

Danmark har brug for mere ambitiøs forskningsfinansiering med fokus på basismidler. Og vi har brug for mere tryghed i ansættelsen for forskere på alle niveauer. Den nuværende udvikling peger i retning af en afvikling af Danmark som videnssamfund og det har Danmark ikke brug for.

Videnskaben er nødvendig hvis vi skal sikre udvikling af velstand og velfærd.

Karl Popper sagde at den videnskabelige proces bestod af dristige gisninger og hårde gendrivelsler, og det er vist meget præcist. Paul Feyerabend påpegede til gengæld at der ikke findes en særlig videnskabelig metode: "Anything goes". Videnskaben består af mange forskellige vidensformer baseret på alt muligt, fra statistiske registerstudier over kontrollerede laboratorieeksperimenter til aktionsforskning og hermeneutiske tilgange. Det fælles er at videnskaben har autonomi forstået på den måde, at man gennem hård kritik og selvkritik i de videnskabelige samfund sikrer validitet. På samme måde er det grundlæggende at videnskaben er båret af åbenhed og gennemskuelighed – intet stikkes under stolen.

Politikerne må have tillid til, at videnskaben bedst kan medvirke positivt til samfundsudviklingen hvis de undgår politisk indblanding, men i stedet sikrer forskningens integritet gennem armlængde, gode ansættelsesforhold og stabilt

høje grundbevillinger.

Forskerne skal ikke foreskrive samfundsudviklingen, det skal folket og politikerne. Men det der adskiller middelalderlige diktaturer fra oplyste demokratier er, at samfundsudviklingen er drevet frem og understøttet af videnskaben.

Kilde

olavbertelsen.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Demonstrationstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/olav-w-bertelsens-tale-ved-march-for-science>